

MİLLETLERARASI ANDLAŞMA

Karar Sayısı: 741

21 Ekim 2018 tarihinde İstanbul'da imzalanan ekli "Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ile Kamboçya Krallığı Hükümeti Arasında Tarım Alanında İşbirliği Konulu Mutabakat Zaptı"nın onaylanmasına, 31/5/1963 tarihli ve 244 sayılı Kanunun 5 inci maddesi ile 9 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 2 nci ve 3 üncü maddeleri gereğince karar verilmiştir.

7 Şubat 2019

Recep Tayyip ERDOĞAN
CUMHURBAŞKANI

TÜRKİYE CUMHURİYETİ HÜKÜMETİ
İLE
KAMBOÇYA KRALLIĞI HÜKÜMETİ
ARASINDA
TARIM ALANINDA İŞBİRLİĞİ KONULU
MUTABAKAT ZAPTI

Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti ve Kamboçya Krallığı Hükümeti, bundan sonra "Akit taraflar" olarak anılacaklardır:

İki ülke arasında var olan dostane ilişkileri güçlendirme ve tarım alanında işbirliğini geliştirme arzusuyla,

Tarım ve sürdürülebilir kırsal kalkınmada tecrübe paylaşımının önemini kabul ederek,

Her iki ülkenin kendi kanun ve hukuksal düzenlemelerine uygun olarak,

Aşağıdaki konularda mutabık kalmışlardır:

MADDE 1
HEDEFLER

Akit Taraflar, kendi alanlarına giren uygulamadaki yasal çerçeve uyarınca, ikili tarım ve tarımsal ticaret alanında işbirliğini artırma yönünde çaba sarf eder.

MADDE 2
YETKİLİ MAKAMLAR

Akit Tarafların işbu Mutabakat Zaptının uygulanmasını sağlayan yetkili makamları şöyledir:

1. Türkiye Cumhuriyeti Hükümeti nezdinde Tarım ve Orman Bakanlığı ve,
2. Kamboçya Krallığı Hükümeti nezdinde Tarım, Ormanlık ve Balıkçılık Bakanlığı.

MADDE 3
İŞBİRLİĞİ ALANLARI VE FORMLARI

Akit Taraflar aşağıdaki alanlarda işbirliğini yürütür:

1. Bitkisel Üretim, Tohumluk Geliştirme ve Bitki Koruma;
2. Hayvan Yetiştiriciliği ve Hayvan Sağlığı;
3. Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği;
4. Tarımsal Ekipman, İmalat ve Tarımsal Mekanizasyon;
5. Gıda Sanayi, Tarımsal Ürün İşleme ve Tarımsal Ürün Pazarlama;

6. Tarımla ilgili Araştırma, Kırsal Kalkınma, Sulama, Sürdürülebilir Arazi Yönetimi ve Yayım Hizmetleri;
7. Tarım alanında her iki ülkenin özel sektörleri arasında iş ortaklıklarının teşvik edilmesi;
8. Tarımda Teknoloji Kullanımı ve Teknolojik İşbirliği
9. Entegre İdare ve Kontrol Sistemi Kurulması

Akit Taraflar aşağıdaki şekillerde işbirliği yapma hususunda anlaşmışlardır:

1. Bilgi, ziyaret, uzman, araştırma sonuçları, çalışma ve eğitim mübadelesi;
2. Seminer, sempozyum, fuar ve konferansların düzenlenmesi;

MADDE 4 **ÇALIŞMA GRUBUNUN KURULMASI**

1. Taraflar, işbu Mutabakat Zaptı kapsamındaki işbirliğinin uygulanmasını izlemek ve değerlendirmek amacıyla bir Tarım Çalışma Grubunun (bundan sonra "Grup" olarak anılacaktır) kurulmasını kararlaştırmıştır.
2. Grup, üst düzeyde görevli heyet başkanları dahil olmak üzere her ülkeden beşer üyeden oluşur.
3. Grup yıllık olarak veya karşılıklı mutabakata varılan bir zamanda dönüşümlü olarak Türkiye Cumhuriyeti ve Kamboçya Krallığı'nda toplanır.
4. Grup aşağıdaki görevlerden sorumlu olacaktır:
  - Karşılıklı olarak mutabakata varılan işbirliği programlarının uygulanmasının analizi;
  - İşbirliği şeklinin daha da geliştirilmesi ve iyileştirilmesi konusunda teklifler sunulması;
  - İşbirliği faaliyetlerinden kaynaklanan güçlüklerin aşılması için olası çözümler tavsiye edilmesi.

MADDE 5 **HARCAMALAR**

Çalışma Grubunun üyelerinin uluslararası seyahat masrafları gönderen Tarafça, konaklama ve yurtiçi masrafları ise ev sahibi ülke tarafınca karşılanacaktır. Ev sahibi ülke planlanan ziyaretlerle ilgili geliş tarihinden en az iki ay önce bilgilendirilir.

MADDE 6 **ANLAŞMAZLIKLARIN ÇÖZÜMÜ**

İşbu Mutabakat Zaptı'nın yorumlanmasından veya uygulanmasından dolayı ortaya çıkacak olan her türlü ayrılık, taraflar arasında dostane bir şekilde müzakere veya istişare yolu ile çözülecektir.

MADDE 7
DEĞİŐİŐLİKLER

Tarafların karŐıŐlıklı yazılı rızası ile iŐbu Mutabakat Zaptı üzerinde deđiŐiklikler yapılabilir.

Yapılan deđiŐiklikler bu Mutabakat Zaptı'nın bütünlüeyici bir parçasını teŐkil eder ve bu Mutabakat Zaptı'nın 8. Maddesi uyarınca yürürlüđe girer.

MADDE 8
YÜRÜRLÜĐE GİRME VE FESİH

İŐbu Mutabakat Zaptı, Akit Tarafların bu Mutabakat Zaptı'nın yürürlüđe girmesi için gerekli iç yasal sürecini tamamladıklarını birbirlerine diplomatik yollarla bildirdikleri son yazılı bildirim alınđıđı tarihte yürürlüđe girecektir.

İŐbu Mutabakat Zaptı 5 (beŐ) yıl süreyle yürürlükte kalacaktır. Taraflardan biri yürürlük süresi sona ermeden 6 (altı) ay önce yazılı olarak sona erdirme talebinde bulunmadıđı müddetçe, söz konusu Mutabakat Zaptı 5 (beŐ) yıllık sürelerle otomatik olarak uzayacaktır.

Yukardaki hususlar muvacehesinde, kendi hükümetlerince murahhas imza sahipleri, iŐbu Mutabakat Zaptını imzalamıŐlardır.

21 Ekim 2018 tarihinde İstanbul'da her metin eŐit derecede geçerli olmak üzere, Türkçe, Kmerce ve İngilizce dillerinde, iki kopya olarak hazırlanmıŐtır. Yorumlanmasında herhangi bir anlaşmazlık olması durumunda İngilizce metin esas alınacaktır.

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HÜKÜMETİ ADINA

KAMBOÇYA KRALLIĐI HÜKÜMETİ
ADINA

BEKİR PAKDEMİRLİ
TARIM VE ORMAN BAKANI

PRAK SOKHONN
BAŐBAKAN YARDIMCISI VE
DIŐŐLERİ VE ULUSLARARASI
İŐBİRLİĐİ BAKANI

អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់
រវាង
រដ្ឋាភិបាលនៃសាធារណរដ្ឋកម្ពុជា
ជាមួយ
រដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ស្តីពី កិច្ចសហប្រតិបត្តិការលើវិស័យកសិកម្ម

រដ្ឋាភិបាលនៃសាធារណរដ្ឋកម្ពុជា និងរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា ចាប់ពីពេលនេះតទៅហៅកាត់ជា
-ភាគីនៃកិច្ចសន្យា -

ក្នុងគោលបំណងពង្រឹងទំនាក់ទំនងមិត្តភាពដែលមានស្រាប់រវាងប្រទេសទាំងពីរ និងបង្កើនកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ
លើវិស័យកសិកម្ម។

ដោយទទួលស្គាល់តម្លៃនៃការផ្លាស់ប្តូរបទពិសោធន៍ ចំពោះកសិកម្ម និងការអភិវឌ្ឍជនបទប្រកបដោយចីរភាព
អនុលោមតាមច្បាប់ និងបទប្បញ្ញត្តិទូទៅនៅក្នុងប្រទេសរៀងៗខ្លួន
ភាគីទាំងពីរបានឯកភាពគ្នាដូចតទៅ ៖

មាត្រា ១
គោលបំណង

ភាគីនៃកិច្ចសន្យា នឹងខិតខំពង្រឹងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការទ្វេភាគីលើវិស័យកសិកម្ម និងការធ្វើពាណិជ្ជកម្មកសិកម្ម
ដោយអនុលោមតាមក្របខ័ណ្ឌច្បាប់ដែលពាក់ព័ន្ធនៅក្នុងការទទួលខុសត្រូវរបស់ពួកគេ។

មាត្រា ២
អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច

អាជ្ញាធរមានសមត្ថកិច្ច នៃភាគីនៃកិច្ចសន្យានេះ ទទួលខុសត្រូវសម្រាប់ការអនុវត្តអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះគឺ ៖
១. ក្រសួងកសិកម្ម និងរុក្ខាប្រមាញ់ ក្នុងនាមរដ្ឋាភិបាលនៃសាធារណរដ្ឋកម្ពុជា
២. ក្រសួងកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ក្នុងនាមរដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

មាត្រា ៣
វិស័យ និងទម្រង់ នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ

ភាគីនៃកិច្ចសន្យាត្រូវអនុវត្តកិច្ចសហការក្នុងវិស័យដូចខាងក្រោម៖
១. ផលិតកម្មដំណាំ អភិវឌ្ឍន៍លូត និងផលិតកម្មដំណាំ
២. បសុសត្វនិងសុខភាពសត្វ
៣. ផលជលនិងវារីប្បកម្ម

- ៤. សម្ភារកសិកម្ម ផលិតកម្មនិងគ្រឿងយន្តកសិកម្ម
- ៥. ឧស្សាហកម្មមូបអាហារ កែច្នៃផលិតផលកសិកម្ម និងទីផ្សារផលិតផលកសិកម្ម
- ៦. កសិកម្មពាក់ព័ន្ធការស្រាវជ្រាវ អភិវឌ្ឍន៍ជំនួបទ ពាណិជ្ជកម្ម ការគ្រប់គ្រងដីធ្លីប្រកបដោយនិរន្តរភាព និងសេវាផ្សព្វផ្សាយកសិកម្ម
- ៧. លើកតម្កល់ភាពជាដៃគូពាណិជ្ជកម្មនៅក្នុងវិស័យកសិកម្មរវាងវិស័យឯកជននៃប្រទេសទាំងពីរ
- ៨. ប្រើប្រាស់បច្ចេកវិទ្យាក្នុងវិស័យកសិកម្ម និងកិច្ចសហប្រតិបត្តិការបច្ចេកទេស
- ៩. បង្កើតប្រព័ន្ធគ្រប់គ្រងរដ្ឋបាលចម្រុះ និងប្រព័ន្ធត្រួតពិនិត្យ។

ភាគីនៃកិច្ចសន្យាបានឯកភាពសហការគ្នាតាមទម្រង់ដូចខាងក្រោម ៖

- ១. ផ្លាស់ប្តូរព័ត៌មាន ទស្សនកិច្ច អ្នកជំនាញ លទ្ធផលស្រាវជ្រាវ ការសិក្សានិងការបណ្តុះបណ្តាល
- ២. រៀបចំសិក្ខាសាលា សន្និសីទនៃអ្នកជំនាញ ពិព័រណ៍ និងកិច្ចប្រជុំនានា។

មាត្រា ៤

ការបង្កើតក្រុមការងារ

- ១. ភាគីទាំងពីរបានឯកភាពបង្កើតក្រុមការងារកសិកម្មមួយ (ហៅថា " ក្រុម ") ដើម្បីត្រួតពិនិត្យ និងវាយតម្លៃការអនុវត្តកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដែលមានចែងនៅក្នុងអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះ។
- ២. ក្រុមនេះមានសមាជិកចំនួន ៥ (ប្រាំ) នាក់ មកពីប្រទេសនីមួយៗ ក្នុងនោះរួមមាន ប្រធានគណៈប្រតិភូ ដែលជាមន្ត្រីជាន់ខ្ពស់។
- ៣. ក្រុមនេះត្រូវជួបប្រជុំគ្នាជារៀងរាល់ឆ្នាំ ឬនៅពេលដែលបានព្រមព្រៀងគ្នាទៅវិញទៅមកនៅព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា និងនៅសាធារណរដ្ឋកូរី ។
- ៤. ក្រុមនេះទទួលខុសត្រូវចំពោះ ៖
  - វិភាគការអនុវត្តកម្មវិធីកិច្ចសហប្រតិបត្តិការដែលបានព្រមព្រៀងគ្នាទៅវិញទៅមក
  - បញ្ជូនសំណើស្នើសុំ ស្តីពីការអភិវឌ្ឍបន្ថែម និងការកែលម្អទម្រង់នៃកិច្ចសហប្រតិបត្តិការ
  - ផ្តល់អនុសាសន៍ចំពោះដំណោះស្រាយដែលអាចធ្វើបាន ដើម្បីជម្នះលើការលំបាកដែលកើតចេញពីសកម្មភាពនៃការធ្វើសហប្រតិបត្តិការ។

មាត្រា ៥

ការចំណាយ

ការចំណាយលើការធ្វើដំណើរអន្តរជាតិរបស់សមាជិកក្រុមការងារត្រូវរ៉ាប់រងការចំណាយដោយភាគីបញ្ជូន ខណៈពេលដែលការស្នាក់នៅ និងការចំណាយលើការធ្វើដំណើរក្នុងស្រុកត្រូវរ៉ាប់រងការចំណាយដោយប្រទេសម្ចាស់ផ្ទះ។ ប្រទេសម្ចាស់ផ្ទះនឹងត្រូវបានជូនដំណឹងអំពីការធ្វើទស្សនកិច្ចយ៉ាងហោចណាស់ពីរខែមុនកាលបរិច្ឆេទមកដល់។

មាត្រា ៦

ការដោះស្រាយវិវាទ

រាល់វិវាទដែលកើតចេញពីការបកប្រែ ឬការអនុវត្តអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះត្រូវបានដោះស្រាយតាមរយៈ ការពិគ្រោះយោបល់ ឬការចរចារវាងភាគីនៃកិច្ចសន្យា។

មាត្រា ៧
វិសោធនកម្ម

អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់អាចត្រូវបានធ្វើវិសោធនកម្ម តាមរយៈការសរសេរជាលាយលក្ខណ៍អក្សរទៅវិញទៅ
មករបស់ភាគីនៃកិច្ចសន្យា។

វិសោធនកម្មនេះនឹងក្លាយទៅជាផ្នែកសំខាន់មួយនៃអនុស្សរណៈ ហើយនឹងត្រូវចូលជាធរមានស្របតាមមាត្រា ៨ នៃអនុ
ស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះ។

មាត្រា ៨
ការចូលជាធរមាន និងការបញ្ចប់

អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះនឹងចូលជាធរមាន នៅថ្ងៃទទួលបានការជូនដំណឹងជាលាយលក្ខណ៍អក្សរចុង
ក្រោយ ដែលភាគីនៃកិច្ចសន្យាជូនដំណឹងគ្នាទៅវិញទៅមកតាមរយៈបណ្តាញការទូតអំពីការបញ្ចប់នីតិវិធីផ្ទៃក្នុងរបស់
ពួកគេដែលត្រូវឱ្យមានចែងក្នុងអនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះ។

អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នេះនឹងនៅមានសុពលភាពរយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំ លុះត្រាតែភាគីម្ខាងនៃកិច្ចសន្យា
បានជូនដំណឹងដល់ភាគីម្ខាងទៀតជាលាយលក្ខណ៍អក្សរអំពីគោលបំណងនៃការបញ្ចប់អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់
មុនពេលផុតកំណត់សុពលភាពរយៈពេល ៦ (ប្រាំមួយ) ខែ។ អនុស្សរណៈនៃការយោគយល់នឹងត្រូវបានពន្យារពេល
ដោយស្វ័យប្រវត្តិសម្រាប់រយៈពេល ៥ (ប្រាំ) ឆ្នាំបន្តបន្ទាប់។

ក្នុងនាមជាសាក្សី អ្នកចុះហត្ថលេខាត្រូវបានផ្តល់សិទ្ធិដោយរដ្ឋាភិបាលរៀងៗខ្លួន សម្រាប់ចុះហត្ថលេខាលើអនុស្សរណៈ
នៃការយោគយល់នេះ។

បានធ្វើនៅថ្ងៃទី២១ ខែតុលា ឆ្នាំ២០១៨ នៅទីក្រុងអ៊ីស្តានបូល នៅក្នុងច្បាប់ចម្លងស្នូលជាភាសាតួកគី ខ្មែរ និង
អង់គ្លេស ដែលអត្ថបទទាំងអស់មានតម្លៃស្មើគ្នា។ ក្នុងករណីមានភាពមិនច្បាស់លាស់ក្នុងការបកស្រាយអនុស្សរណៈ
នៃការយោគយល់នេះ ត្រូវយកអត្ថបទជាភាសាអង់គ្លេសធ្វើជាគោល។

តំណាង

រដ្ឋាភិបាលនៃសាធារណរដ្ឋកម្ពុជា

តំណាង

រដ្ឋាភិបាលនៃព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា

ឯកឧត្តម ប៊ែកតា ប៉ារ៉ាស៊ីនី
រដ្ឋមន្ត្រីក្រសួងកសិកម្ម និងរុក្ខាប្រមាញ់

ឯកឧត្តម ប្រាក់ សុខុន ឧបនាយករដ្ឋមន្ត្រី
រដ្ឋមន្ត្រីការបរទេស និងសហប្រតិបត្តិការអន្តរជាតិ

**MEMORANDUM OF UNDERSTANDING
BETWEEN
THE GOVERNMENT OF THE REPUBLIC OF TURKEY
AND
THE GOVERNMENT OF THE KINGDOM OF CAMBODIA
ON COOPERATION IN THE FIELD OF AGRICULTURE**

The Government of the Republic of Turkey and the Government of the Kingdom of Cambodia, hereinafter referred to as "the Contracting Parties":

Desiring to strengthen the existing friendly relations between the two countries and enhance cooperation in the field of agriculture,

Recognizing the value of exchange of experience on agricultural and sustainable rural development,

Pursuant to the prevailing laws and regulations in their respective countries,

Have agreed upon the following:

**ARTICLE 1
OBJECTIVES**

The Contracting parties shall endeavor to enhance bilateral cooperation in the field of agriculture and agricultural trade in accordance with the applicable legal framework within their purview.

**ARTICLE 2
THE COMPETENT AUTHORITIES**

The competent authorities of the Contracting Parties responsible for the implementation of this Memorandum of Understanding (MOU) are:

1. The Ministry of Agriculture and Forestry, on behalf of the Government of the Republic of Turkey and
2. The Ministry of Agriculture, Forestry and Fisheries, on behalf of the Government of the Kingdom of Cambodia.

**ARTICLE 3
AREAS AND FORMS OF COOPERATION**

The Contracting Parties shall carry out cooperation in the following areas:

1. Plant Production, Seed Development and Plant Protection;
2. Animal Husbandry and Animal Health;
3. Fisheries and Aquaculture;
4. Agricultural Equipment, Manufacturing and Agricultural Mechanization;

5. Food Industry, Agricultural Product Processing and Agricultural Product Marketing;
6. Agriculture related Research, Rural Development, Irrigation, Sustainable Land Management and Extension Services;
7. Promotion of Business Partnerships in the field of agriculture between the private sectors of both countries;
8. Use of Technology in Agriculture and Technological Cooperation;
9. Establishment of an Integrated Administration and Control System.

The Contracting Parties agreed to cooperate in the following forms:

1. Exchange of information, visits, experts, research results, studies and training;
2. Organization of seminars, symposia, fairs and conferences.

ARTICLE 4 **ESTABLISHMENT OF THE WORKING GROUP**

1. The Parties agreed to establish an Agricultural Working Group (hereinafter referred to as "the Group") to monitor and evaluate the implementation of the cooperation under this Memorandum of Understanding.
2. The Group consists of 5 (five) members from each country including the heads of delegations who are senior officials.
3. The Group shall meet annually or at a mutually agreed time alternately in the Republic of Turkey and the Kingdom of Cambodia.
4. The Group shall be responsible for:
  - Analyzing the implementation of the cooperation programs mutually agreed upon;
  - Submitting proposals on the further development and improvement of the forms of cooperation;
  - Recommending possible solutions for overcoming the difficulties arising from the cooperation activities.

ARTICLE 5 **EXPENSES**

The international travel expenses of the Working Group members shall be borne by the sending Party, while their accommodation and internal travel expenses shall be borne by the host country. The host country shall be informed of the intended visits at least two months prior to the date of arrival.

ARTICLE 6 **SETTLEMENT OF DISPUTES**

Any dispute arising out of the interpretation or implementation of this Memorandum of Understanding shall be settled amicably through consultation or negotiation between the Contracting Parties.

ARTICLE 7
AMENDMENTS

This Memorandum of Understanding may be amended by mutual written consent of the Contracting Parties.

The amendments shall constitute an integral part of this Memorandum of Understanding and enter into force under Article 8 of this Memorandum of Understanding.

ARTICLE 8
ENTRY INTO FORCE AND TERMINATION

The present Memorandum of Understanding shall enter into force on the date of receipt of last written notification by which the Contracting Parties notify each other through diplomatic channels of the completion of their internal legal procedures required for the entry into force of this Memorandum of Understanding.

This Memorandum of Understanding shall remain valid for a period of 5 (five) years. Unless one Contracting Party notifies the other in writing its intention to terminate this Memorandum of Understanding 6 (six) months prior to its expiration of its validity, this Memorandum of Understanding shall automatically be extended for successive periods of 5 (five) years.

In witness whereof, the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed this Memorandum of Understanding.

Done on 21 October 2018 in İstanbul in duplicate original copies in Turkish, Khmer and English languages, all texts being equally authentic. In case of any divergence in interpretation, the English text shall prevail.

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
REPUBLIC OF TURKEY**

**FOR THE GOVERNMENT OF THE
KINGDOM OF CAMBODIA**

BEKİR PAKDEMİRLİ
**MINISTER OF AGRICULTURE AND
FORESTRY**

PRAK SOKHONN
**DEPUTY PRIME MINISTER AND
MINISTER OF FOREIGN
AFFAIRS AND INTERNATIONAL
COOPERATION**